

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

سوره مبارکه ماعون

پرہیز از دوگانگی و توجہ کامل بہ خدا

گزاره‌هایی از سوره

أرأيت الذي يكذب بالدين

- دین به معنای پذیرش قوانین مشخص حاکم بر اعمال و باورهاست که به پاداش یا جزا منجر می‌شود. بنابراین می‌توان در تکذیب آن، یکی از سه قید (پذیرش+ قوانین+ پاداش یا جزا) را در قول یا عمل و یا در قول و عمل انکار کرد.
 - با توجه به تعریف دین، دین فقط متعلق به خداوند است که از طریق انبیا و اولیای الهی در اختیار بشر قرار می‌گیرد لذا خطاب اصلی در سوره پیامبر صلی الله علیه و آله است.
 - مهم‌ترین آسیب اجتماعی تکذیب دین است؛ زیرا در این صورت تنها منافع شخصی، تعیین کننده ضوابط جامعه خواهد بود. در این صورت منافع فرد اقتضا می‌کند تا از برخی از احکام دین تبعیت کند. این تبعیت باعث دورویی در جامعه می‌شود. بدین ترتیب تکذیب دین با دورویی همراه است.
 - شناخت کسانی که تکذیب کننده دین هستند برای جلوگیری از آسیب‌های احتمالی لازم است.
- فذلک الذی یدع الیتیم و لا یحض علی طعام المسکین
- این آیات در مقام معرفی تکذیب کنندگان دین است.
 - نحوه برخورد با یتیم و مسکین شاخصه دین‌داری است. و اگر منظور از دین، جزا باشد، عاقبت‌نگری مد نظر بوده است.
 - نحوه برخورد با یتیم و مسکین، نیات باطنی فرد را آشکار می‌سازد.
 - اطلاع از اوضاع دیگر افراد جامعه که از توان مادی و معنوی ضعیفی برخوردارند، از وظایف دیندار است.
 - کسی که به فکر رفع محرومیت از جامعه نباشد، دیندار نیست.
 - دفع یتیم با شدت در صورتی ایجاد می‌شود که فرد به کلی از عاطفه و احسان تهی باشد.

- حضّ بر طعام مسکین به معنای در نظر نگرفتن تعینات اجتماعی و منظر نامطلوب مردم در تشویق رسیدگی به مساکین است.

فویل للمصلین الذین هم عن صلاتهم ساهون

- خداوند برخی از نمازگزاران را شایسته هلاکت دانسته، آنها را از جرگه نمازگزاران خارج می‌کند.
- نمازی که صرفاً جنبه شخصی پیدا کند و فرد را در جهات مصالح مردم قرار ندهد، نماز مطلوب خداوند نیست. (فاء در ابتدای ویل فای نتیجه است) لذا اگر نماز انسان واقعی باشد فرد را از تکذیب دین مصون می‌سازد. در این صورت چنین کسی از دور کردن یتیم و رها ساختن مسکین خودداری می‌کند.
- بهره بردن معنوی از نماز با پذیرش یتیم، تشویق در طعام مسکین و کمک به دیگران، امکان‌پذیر می‌شود.
- خداوند در دین خود بین احکام فردی و اجتماعی تفاوتی نگذاشته است. و هر یک را به منزله ظاهر و باطن دیگری قرار داده است.
- خطراتی وجود دارد که فرد را نسبت به نمازش دچار غفلت می‌کند.
- این غفلت از جنبه اجتماعی و تبدیل شدن به یک حرکت اجتماعی بسیار خطرناک است.
- سهو از نماز به معنای غفلت و بی‌بهره بودن از منافع الهی آن است.

الذین هم یراؤون

- نمازی که انسان برای منفعت شخصی (مادی) بخواند، نمازی ریایی است. نشانه ریایی بودن نماز در این است که اگر فرد از طریق دیگری به آن منفعت برسد آن نماز را ترک خواهد کرد. (مگر به عادت)
- دیده شدن برای هر انسانی بسیار مهم است. اگر نتواند خود را برای خدا مهیا کند تا فقط توسط او دیده شود دچار ریا می‌شود.

و یمنعون الماعون

- منع از ماعون به معنای بی‌توجهی همراه با منع نسبت به وجود حداقل‌های زندگی برای سایر افراد جامعه است. چنینی افرادی وضعیتی که برای خود در نظر دارند با وضعیت دیگران متفاوت است، زیرا خود را دارای فهم و کمال بیشتری می‌دانند و دیگران را با ضعف فکری یا رفتاری محسوب می‌کنند.
- کسانی که از حداقل‌های زندگی دیگران منع می‌کنند، در واقع به دارای‌های خود فخر نموده دیگران را بی‌دست و پا فرض می‌کنند این افراد قبل از آنکه منع ماعون کنند، دچار همز و لمز می‌شوند.^۱

^۱ در درس بعدی به آن پرداخته می‌شود.

- خداوند که نماز را نشانه ارتباط بنده با خود می‌داند، آن را در وابستگی کامل با ارتباط با دیگر افراد جامعه معرفی کرده است.
- رسیدگی به احوال بندگان خدا معیاری در قرب یا بعد انسان از خدا و دین خداست.
- ساده‌ترین داشته‌های انسان می‌تواند بهانه کمک و ارتباط او با دیگر افراد جامعه باشد.